

M A G Y A R K U R I R.

Bécs, Pénteken, December 30-dikán, 1825.

B a v á r i a.

„A' Monachiumi Politikai Ujságban jelentetik, hogy, mivel azon Rendeletnek, melly által a' meghalt Királyért való közönséges Gyász egy esztendőre határozott vala, a' Fábrikákra, Kereskedésre, 's egyéb keresményi foglalatásokra nézve káros következesei főgnának lenni; hova járul az a' meggyőződés is, hogy a' már Istenben nyugvó Királynak emlékezete, az azon nép eránt, mellyhez a' boldogult Király illy nagy szeretettel viseltetett, bizonyítandó nyájas és kedvező tekintetek által legméltóbb módon meginnepeltethetne; és hogy az ezen mindenektől szeretett Monarkhára való háladatos emlékezés, külső jel-mutatások nélkül is tartós fogna lenni: erre nézve ezen Gyásznak idejét olly módon megrövidíteni méltóztatott Király ő Felsége, hogy a' jövő Husvétkor végződjék-el.

Ugyan a' feljebb nevezett Ujságban jött-ki a' következő Rendelet: — „

„Mi Lothár Anselm, Monachiumi és Freysingi Érsek, Báro Gebattel etc. etc. Előre botsátva ajánljuk köszöntésünket minden Dekánoknak, Prodekánoknak, Plébánosoknak, Vikáriusoknak, Kurátoroknak, Cooperátoroknak, 's az én Érseki megyém béli minden Lelkipásztoroknak! — „Minekutánna a' Catholika Egyház a' sok száz esztendőktől fogva fennálló és az ő Liturgiájában kifejezett módon meg határozottva lévő Rendeletek szerént a' mi Urunk' és Megtartónk Jésus Kristus' születésének éjféli óráját meginnepleni 's a' Hí-

vőket ezen inneplésre meghívni, megparantsolta: ehezképpest mi, Király ő Felségének ezen tekintetben való 's véllünk közöltetett Keresztényi gondolkodásával megegyezőleg, jónak találtuk megrendelni, 's ezennel meg is rendeljük, hogy a' mi Urunk' és Megtartónk' szokásban lévő három szent és nagy Istentiszteletei közül az első, a' régi Egyházi szokás szerént, ismét éjféli ór tartattassék, 's így tartatása 1825-ben Dec. 24-dikén éjféli 12 óraker kezdődjék-el. —

„Midőn mi, ezen Fő Pásztori Rendeletünket, minden allattunk lévő Lelki Pásztorokkal közöljük, azt várjuk tőlök, hogy ezen alkalmatosságot használni fogják azon tekintetben, hogy az ő gonlviseléssek alá bízott Hívőket éppen olly atyai mint valóságos módon meg fogják arra inteni, hogy annak születését, ki a' népek' várt reménsége vala, és a' ki, mint Isten és Emberek között való egyetlen-egy Engesztelő és Köbenjáró, jött-el az Emberek közé, a' végre, hogy nekünk ez életben reménségünk, 's az Örökkévalóságban megtartónk légyen, illy szent 's a' Catholika Egyház' tudományának lelkével megegyező módon innepeljék-meg. Rendeletünknek pontos betelyesítettését várjuk. Költ Monachiumban Nov. 12 dikén 1825-ben.“

Továbbá azt is ezen Ujság jelenti Landshutból Dec. 18-káról: Hogy ott 17-dikben délután E. és G. nevű Tanulók, duelláltak, és G. olly dőfést ejtett E. nek a' jobb mellyén, hogy a' koszperd két tzolnyira ment-bé, 's a' szerentsétlen még azon nap estvéli 6 óraker meghalt. Ő egy árva gyer-

mek vala. Az atyja Királyi Tisztviselő ember volt. A' másik, ki a' dőfést ejtette rajta, hasonlóképpen elékelő Tisztviselőnek a' gyermeke, és a' ki 18-dikban a' Tisztikarnál magát személyesen bejelentvén, minden környülállásokat legkissebbnek elhalgatása nélkül bevallott, még pedig nagy megbánást jelentő elme béli jelenléttel.

— Hellyesen teszi a' Monachiumi Ujságíró ezen történetre, megilletődéssel azt a' megjegyzést: Hogy bámulásra méltó megfoghatatlanság, mi okozhassa a' Tanulók között az Universitásokon azt a' szörnyű érzéketlenséget, hogy a' duellálási vad indulat ellen semmi törvények meg nem tudják oltalmazni őket, holott minden Oskolai esztendőnek elején közönségesen felolvassák előttök ezen törvényeket. — Ezen duellálás Landshutban egy távol lévő polgári házban történt. Már a' Sekundásokat 's egyéb segítő társakat is megtalálták 's össze fogdosták.

Nagy Britannia.

Londonban Dec. 6-dikán nevezetes próbát mutatott a' Regens-párk (Udvári kert) szomszédságában sok nagy Emberek előtt Perkins nevű úr az általa feltaláltatott Gőzpuskával. Az útakra, melyeken ezen hely felé lehet közelíteni, minden felé strázsákat állítottak ki, reggeli 8 órakor, az arramenő embereknek megintetéssek végett, hogy vegyék más felé útjokat, mint hogy ott közel járni nem volna bátorságos. A' meghatározott órára (9-re) az Angliai legnagyobb belátású emberek megjelentek vala. Jelen voltak itt a' Státusnak minden féle Főtisztviselőji, Ministerei, Generálisai 's a' többi, nagy számmal. Kik közt megneveztetve említetnek az Ágyúzás' Fő Igazgatója Hertzeg Vellington, egész Generálistábjával, sok Indzsínör és Ágyúzó Tisztekkel 's mind ezeknek egy különös Biztosságával, kikre,

mint látszik, különösen rájuk volt bízattatva, hogy a' próbatételt méltó figyelemre vegyék 's annak mivoltáról való vélekedéseiket adják.

Végre elkezdődött a' Gőz' ereje által való lövöldözés, 's közel két órát tartott leghathatósabb menydörgéshez hasonlító zúgással, 's rendkívül való nagy ereje 's sebessége által közönséges bámulást okozott. Először ágyúlövöldözés módra, kevés közbevetéssel, 35Yárdnyira (105 lábnyomnyira) egy vas-paizsra lövöldöztek. Mikor a' golyóbisok ebbe belé tsapódtak, úgy szollván egészen porrá lettek, olly nagy erővel hajtotta a' Gőz. A' másik próba abba' állott, hogy a' puskával egy, legkeményebb fenyőfa deszkákból készült állásra czéloztak; a' deszkák 1 tzól vastagságuk 's egymástól egy-egy tzól távolságra helyheztetve voltak. A' golyóbisok tizen-egy illy deszkát lyukasztottak által. Azután egy 1/4 (egy negyedrészt) tzól vaspléhre lőttek. Ezt is az első golyóbis által lyukasztotta; melyre minden jelenlévők ki nyilatkoztatták, hogy ennél többet a' legnagyobb erejű puskaportól nem lehet kívánni. Mondják pedig, hogy ezen Vaspléhet Woolwickből hozták vala ezen próbára, azért, hogy a' Puskapornak és Gőznek erejét ennek segedelmével összemérsékleni vagy össze hasonlítani lehessen, mint hogy Woolwickben van a' híres ágyúöntő mívhely. Azt mondta Perkins úr, hogy azon Gőz, mellyel ezen próba tetetett, nem volt a' közönséges levegőnél 65-szörte jobban össze nyomva, és hogy bátran, vagy minden veszedelemtől való félelem nélkül, 200-szornyira meg lehetne sűríteni, melly esetben annyival nagyobb lenne az ereje, mennyivel több a' 200 szám 65-nél.

Azután azt mutatta Perkins úr, hogy melly hamar lehessen a' golyóbisokat azon egy puskaöböl egymás után kilövöldözni. A' maga puskája tsőjéhez sró-

folt egy más tsőt, a' melly golyóbisokkal vala töltve, és a' melybe a' golyóbisok a' magok nehézsége által hullottak-be, úgy hogy nem kívántatott leverésekre puska-veszsző, 's ezek olly hamar kilöveltettek egymás után, hogy a' felszámítás szerént, minden minuta alatt majd 1000 golyobist ki lehet löni, azt feltévén, hogy egy keréknek segedelmével több illy golyóbisokkal töltött tsők egymás után hamarjában felsrófoltatnának. A' keréknek mustráját vagy modelláját is elémutatta a' Mester.

Az után azt mutatta, hogy melly nagy hamarsággal lehessen az erányozást valamely tárgynak egyik végétől a' másikra fordítani, példának okáért, ha egy 600 emberekből, egymás háta megett, hármanként álló, Batalionra, tétettetne a' lövöldözés, úgy minden három emberre (Rotára) öt golyobist lehetne ezen puskábol minden minútum alatt botsátgatni (mint hogy 200 Rották lévén, 1000 golyobis botsátódna réájok egy minútum alatt). Látni való, hogy sok áll a' puskatsőnek továbbtovább, az az, egy Rottától a' másra való hamari mozgattatásában is, melyet valami gombalyag forma eszköznek segedelme által lehet elérni, mellyen a' puska-tső fekszik. Ha módivá találna lenni ez a' lövöldözés, nem soká háború se lehetne miatta, mivel hogy semmi népelent nem állhatna az illy fegyvernek.

Írják, hogy Hertzeg Vellington másod versbéli próbát is tétetett már maga előtt ezen Gőz-puskával. — Azt a' nagy hasznát is mondja Perkins úr ezen találmánynak, hogy a' Gőz koránt sem olly drága, mint a' puskaapor, és 15,000 golyobisnak kilövése ennek segedelmével tsak 30—44 forintba, puskaporral pedig 5250 forintba kerülne.

Egyházi Státusok.

Romában a' Jubileum' üllése egy iszonyú gonoszságnak felfedezésére adott al-

kalmatosságot, a' melly gonosz tselekedet különben soha sem, vagy tsak hosszú idő mulva jött volna napfényre. Assisi városában tudniillik egy ifjú leányzó anyjának halála után nagy birtokban örökösödött, és azt kezéhez venni kívánta. Az atya, a' ki látta, hogy a' leánynak férjhez menetele által az ő anyai jussának haszonvétele, és annak kezénél való további maradását el fogja veszteni, azon ördögi gondolatra vetemedett, hogy leányát láb alól eltakarítsa, tehát egykor egy inasnak, és egy kőművesnek köz segedelmével egy mezei házhoz vitte a' leányt, hol egy kis kamarába bészarta, ennek ajtaját bévakolta, és tsupán tsak egy nyílást hagyott, mellyen által a' szerentsétlennek valami kevés durva tápláló eledelt adatott a' gonoszságot tudó, és benne részes inas által. Ezen állapotban a' szegény szerentsétlen 10 esztendőől fogva szenvedett, a' midőn ezen gonosztévő a' Jubileumnak közelgetésével lelkiismeretének furdolásait érezni kezdé, és végre fekete tettét a' Felsőségnek kinyilatkoztatá, melly azonnal a' szerentsétlennek segedelmére sieté. A' leányzónak első szava, midőn tömlöcze megnyittatna, ez vala: „Atyámat ne bántsátok!“

Görög Ország.

Erről néhány napok alatt minden félét, jót rosszat, eleget olvastunk a' külső levelekben, a' Londoni Kurírban, 's a' Párisi Csillagban és Monitörben. De mind ezek tsak okoskodások 's egymásnak 's magoknak is ellentmondások inkább, hogy sem valami olyanok volnának, mellyekből a' Görögök jövődjére nézve valami bizonyost tanulhatnánk, melyre nézvetsak is a' summázatjokból teszünk némelly megjegyzéseket ide.

Legelőbb is a' Párisi Monitörből hozunk fel egy levelet, melly ő hozzá Tou-

Toulonból érkezett valakitől, nem írja kitől, a' végén lévő Decembernek 9-dik napjáról. Ebben ezek lehetnek a' nevezetesebb megjegyzések: —

„En, így szoll a' Touloni tudósító, tegnapi levelemben említém, hogy a' mi Abeille nevű Briggünk Smyrnából e' hónap' 7-dikén ide megérkezvén, illy foglalatú levelet hozott onnét egy barátomtól: — „

„Syrène nevű Frégátunk, mellyen a' Francia Kommodore De-Rigny' vezérszázlója lobog, vissza érkezett ide Nápoli-di-Romaniából, hova való evezésre a' Görög prédálóknak vakmerősködéseik, kik a' prédálást az Archipelagusnak legtávolabb lévő öbleire kiterjesztik, indították vala. Azért ment vala ezen fő vezérünk Nápoliba, hogy a' Görög Országlószéknek 's a' Spetziai és Hydrai Primásoknak is szemekre hányja azon kötelességeikről lett elfelejtkezést, mellyel az ő prédáló hajójik a' Neutrális nemzeteknek kereskedő hajójik eránt viseltetnek. Véghez is vitte, hogy a' Frantzia kereskedők' kárvallásáért Alexandriában, 12 ezer Piásterek fiztessenek, 's hogy néhány bál portékák, mellyet a' Görög prédálók a' Damiettei kikötőhelyben egy Frantzia Kereskedő hajórol vettek vala el, vissza adattassanak. Már ez előtt a' Larnakai Frantzia Konzúlnak is által adatott vala Rigny úr 20,000 Piástereket, mellyeket valamelly Cyprusi és Mársiliai Kereskedőktől vettek volt el ugyan ezen prédálók.

„Nápoliban való tartózkodása alatt megkérte vala a' Görög Országlószék Rigny urat, hogy nyerné-ki Ibrahim Basától néhány Görög aszszonyoknak és gyermekeknek, kik az ő sergeinél fogságban tartatnak a' szolgálat' házábol való elbotsáttatásokat. Admirális Rigny úr azt meg is tselekedte, mint hogy azonnal elküldötte Diana nevű Korvetjét Modonba Ibrahim Basához, a' ki olly jó szívű-

séggel viseltetett az Admirális úr eránt, hogy az általa vissza kívántatott Görög aszszonyokat és gyermekeket, azon Török katonáktól, kinél fogságban valának, a' maga költségén kiváltotta 's a' Korvette Kapitányának által adattta, ki azokat Nápoliba már vissza is hozta.

„A' Syrénen lévő Frantzia hajós legények beszéllek, hogy ők látták Nápoliban azon rakás kőszent, ágyú-öntő 's egyéb fegyveres tárházhoz kívántató készületeket, mellyeket egy magános kereskedőnek Briggje a' Párisi Görög pártfogóktól vitt Nápoliba a' Mársili kikötőhelyből: hanem az emberek, kik ugyan ezen Briggen Nápoliba mentek, úgy mutatják, hogy már szeretnének vissza térni onnét, mint hogy nem látják módját, hogy valamely fontos szolgálatot mutathassanak Görög ország' ügyének sikeres segítésére.

„Egy Anglus Brigg Oktobernek 22-dikén érkezett-meg Nápoliba az Angliában felvett költsönözésnek 400,000 forintokból álló részével. A' Görögök reménlették, hogy ezen hajónak Kapitánya talám arról is fog nékiek valami bizonyost mondani, hogy hát Lord Cochrane mikor fog már a' maga híres expeditziójával a' Görög tengerre megérkezni: de semmit nem tudott nékiek felőlle mondani a' Kapitány.

„A' zsoldra felvétellett 10,000 emberekből álló katonák 10 tsapatokra osztattak-fel és 10 Kapitányoknak al-vezérlése alatt a' Kolokotroni fő vezérlése alá adattattak. Egy ilyen 1000 emberekből álló serget organizál, mint ezeknek Kapitánya, 's mint a' kiket ő maga verbuált-fel, Frantzia Oberster Fabvier is, 's iparkodása által olly szolgálatot teszen a' Görög ügynek, milyent annak a' mostani környülállások között tsak tenni lehet. Rajta kívül ezen Görög háboruban még senki nem találkozott, a' ki tsak néhány száz Görög katonát is együtt és özsze-

tsatoltatott hadi rendben megtudott volna tartóztatni: hanem nagyobbára az egész hadakozás csak búvó helyekről, csak kősziklák és bokrok mellől tétetett puska-lövések által folytattatott, a' honnét, ha a' kaptza szorúlt, könnyebben el lehetett szaladni, mint a' sík mezőn az Európai módon gyakorlott Arabs lovasok elől.

„Végre kezdik már a' Görögök is által látni, hogy ha Egyiptomi bajonéttal szembe szállani 's elejikke a' síkra kiállani akarnak, nékiek is hozzá kell szokni a' rendes módon való hadfolytatáshoz. Sok munkába került *Fabvier* nek, hogy csak ezen 1000 embereket is valami gyenge hadi fenyítékhez és együtt-tartáshoz tudta szoktatni, mellyért ő köszönetet érdemel a' Görögöktől. Maga *Fabvier* ezen tsapatnak egy részével, Athénében tanyázik, a' más részét Nápoliban tartóztatja az Országlószék, hogy a' politziai rendet fenntartssa, a' hol erre legnagyobb szükség van, melyből a' látszik, hogy ezen sereghez az Országlószék is leginkább bízik.

„*Kandia* szigetén mint látszik, valamennyire megalaposodott, megfundálódott, a' Görögöknek minapi revolúziója, melyhez képepest az Egyiptomi Vice-Királynak arról is gondoskodni kell, hogy ezen szigetre is fegyveres serget küldjön, különben majd, ha az aratás ideje elkövetkezik, a' gabonát nem a' Törökök, hanem az Insurgens Görögök fogják a' térségeken learatni.

„Mint nevezetes környülállást úgy említhetjük *Morea* félszigetéről azt, hogy ámbár igaz az, hogy *Ibrahim Basa* az 1825-béli táborozásnak vége felé, *Tripolitza* tól fogva egész *Mistra* ig 's innét *Arkádián* végig egész *Gastuni* ig vitte sergeit, a' nélkül, hogy valahol a' Görögök ellene állani csak meg is próbálták volna: de igaz más felől az is, hogy ezen egész útjának nem lett az a' foganatja,

hogy a' Görög népet valahol arra réá vehette volna, hogy magát a' Török Ország-lásnak ismét alája botsássa. Azon vidékekről, mellyekhez sergeivel közelített, a' lakosok már jóelőre mind elszaladtak vala, 's a' hegyekre vagy a' tenger partjaira veték magokat, olly czélzással, hogy ha *Ibrahim* oda is közelíteni találna, azonnal felüljenek a' rájuk várokozó hajókra. Eltávozván pedig az Arabsok, az elfutott Görögök azonnal ismét mind vissza tértek lak helyeikre, mellyeket ugyan felégetve 's elpusztulva találtak, de még is így tettek inkább, mint sem ismét a' Török Ország-lás alá vissza tértek volna.

„Ha valaki ezen hadakozást 's ennek némelly *Sczénáit* figyelemre veszi, nem lehet hogy által ne lássa, hogy ennek legszembetűnőbb Charaktere az, hogy a' hadakozó részek nem hogy egymás eránt csak valami kevéssé is engesztelődnének, hanem inkább mennél tovább terjed a' vérengzés, annál inkább nevededik az egymástól való elidegenülés 's annál kevesebbé lehet az ő össze békéléseket remélni, melynek már most különben is úgy kellene kiütni hogy egyik rész se nagy megelégedést találhatna benne.

„Méltó megjegyzés az is, hogy azon 134 Török hajók között, mellyek mult Nov. 3-dikán *Moréához* a' nélkül megérkeztek *Alexandriából*, hogy a' Görögökkel valahol találkoztak volna, 80 hadi hajókon kívül minden féle Európai keresztyén nemzetektől való szállító hajók találtattak, csak *Frantzia* nem egy is, melly által legjobban megczáfoltathatnak azon *Anglus* 's egyéb ujságlevelek, kik a' *Frantzia* hajókról ellenkezőt irván őket, ez által a' Görögök előtt rosz hírbe akarták keverni. A' *Frantzia* hajók, mellyek az *Admirális Rigny* vezérlése alatt az *Archipelagusra* rendeltetve vagynak, legpontosabban tartják az elejikke szabotott neutra-

Itási rendelkezéseket a' Görögökre és Törökökre nézve.

„A' Frantzia hajós tisztek magok boszszankodva olvassák ezen levelekben azon szemrehányásokat, mellyeket nékiek ezen levelek tesznek ok nélkül és érdemetlenül: holott bizonyosnak látszik lenni, hogy az Egyiptomi Basa néhány Anglus hajókattart bérben, a' mellyek között 3—4 száz tonnások találtatnak, a' mellyek szüntelenül Egyiptom és Morea között eveznek alá 's fel 's szállítják Ibrahimnak a' szükséges dolgokat; mondják, hogy egy Anglus Kutter két útat tévén Egyiptomból Alexandriába, 200 úgy nevezett zsatskó pénzt vitt oda és Modonban szolgáltatva kézhez, 's mostanság is egy Anglus Brigg érkezett-meg ugyan oda, a' melly katonaság alá való lovakat vitt az Ibrahim lovassága' számára — 's még se teszen a' Hydrai ujság legkissebb emlékezetet ezen történetekről! Mi ennek az oka!“

(Egy idő óta az Anglus levelekben 's nevezetesen a' Londoni Kurírban is sok olly Czikkelyek fordultak elé, mellyek nagyon kedvetlenül rajzolták-le a' Görögök' állapotját, melyre valami Porro nevű Nápoliban tartozkodó Gróf felelt nekik, 's a' melly felelet előbb a' Kurírban 's az után a' Párisi Csillagban is kijött 's tsak az a' summája, hogy a' Porro úr vélekedése szerént ez a' sok rossz hír a' Görögökről tsak az ő rossz akarójiknak tulajdonittathatik, mellyek által ezek oda czéloznak, hogy a' Görög adósságleveleknek betsit elronthassák. Porro úr, mint szemmel látó tanú úgy erőssíti: hogy Nápoliban minden van, a' mi egy ostrom alatt lévő városnak két esztendőre kívántatik; hogy Nápolit nem lehet féltetni, ha tíz annyi sereggel megjelenik is ostromlására Ibrahim, mint a' mennyi neki most van; 's kérdés, hogy valyon az Egyiptomi égető meleghez szokott Törökök kiállhatják-e a' Moréai hegyek között a' hideg télen a'

Görög Gerilláknak rájok-tsapásaikat? Nápoliban jó őrző sereg találtatik jó készülettel. Messolongi már jó példát adott a' követésre. „Én már, így végzi az író, esztendeje, hogy Nápoliban tartózkodom, 's távol vagyok attól, hogy innét eltávozni kívánnék. Meg vagyok véle elégedve.“)

Egy újabb levelében (Dec. 8-dikán) ismét a' Görögök' ügyéről emlékeztvén a' Londoni Kurír, hosszú eléadást közöl valami Bulwer által kiadatott irásból, az eránt, hogy a' Görög Országlószerk elpazérította az Angliában költsön vett summát, 's ezen egész esztendei táborozás alatt csak egy várost is el nem vett a' Törököktől. Ezen eléadás hosszabb, mint semmi abba ez úttal belé botsátkozhatnánk; melyre nézve tsak a' Kirirnak magának némelly előre botsátott szavait tehetjük ide, mellyek így következnek: —

„Görög országnak dolgai, ámbár a' legfontosabb politikai tekintetekben nagyon gazdagok, ma már tsakugyan kevesse kezdik magokra vonni a' közönség' figyelmét. Mi tette ezen fontos tárgy eránt illy lágy-meleggé a' közönséget? Nem egyéb, hanem hogy meggyözte magát az olvasó világ a'-felől, hogy mind azok a' tudósítások, mellyek hozzánk Görög Országból érkeznek, úgy meg vagynak hamisitva 's az igazságtól úgy megfosztatva, hogy mi az Ezer-és-egy-éjszaka'nak olvasásából majd éppen annyi való-ságot tanulhatnánk a' Görög történetekről, mint eme' mesterséges fáabrikából származó Német és Olasz tudósításokból 's a' többi!“ — hanem mi hagyjuk most ennyiben mind ezeket.

B é c s.

Császár és Király Ő Felsége illy Felséges Kézírást méltóztatott kegyelmesen az Udvari Hadi Cancellaria' Elölülőjéhez, Lovasság' Generálisához, Prinz Hohenzollernhez botsátani: — „

„Kedves Princz Hohenzollern!

„Azon belső barátság' kötelének fennmaradandó emlékezetéül, a' melly Én és a' bődögült Orosz Császár között fennállott, 's a' melynek következései a' világ' újabb időbeli legnagyobb történetei között illy nagy hasznuak valának, akarom:

„Először; hogy az a' Regiment, melly a' holdogült Császárnak nevét viseli, azt örök időkig megtartssa.

„Másodszor; hogy a' megrendeltett Gyásznak öt-héti ideje alatt ezen Regimentnek zászlaján Gyász-fátyol függjön.

„Harmadszor; hogy az Orosz Követség' templomában holnapi napon tartatódó Gyászos Isteniszteletkór, ezen Regimentnek Granadíros Osztálya ezen templom előtt sort formáljon, 's annak tisztjei Gyász-fátyóllal jelenjenek-meg ezen Isteni szteleten.

„Herczogséged tehát ehezképpest tegye-meg az egyéb szükséges rendeléseket.

„Költ Bétsben Dec. 29-dikén 1825-ben.

„F e r e n c z. m. p.

Az ezen 1825-dik esztendőnek végét itt Austriában a'-nélkül értük-el, hogy havat és jeget láttunk volna, kivévén a' tegnappra viradott éjszakát, mellyen annyi hó esett, hogy reggel egy óra alatt mind elolvadott.

A' pénzfolyamat Dec. 28-dikén, közép ár:

A' Státus' 5 p. Centes Obligátzióji 90 1/4

Az 1820-béli sorsosok, 141 2/5

Az 1821-béli hasonlók, 125

Béts városa 2 1/2 p. Centes Bankó Obligátzióji, 49 1/4 forinton keltek, mind C. ben

A' Bankó Aktziák keltek 1161 4/5 for.

Con. pénzben.

(A' közelébb költ M. Kurirban a' 347-dik lapon az első hasábon alólról felfelé a' 18-sorban ezen nagy hibát: Dec. 10-dikén, így kell megigazítani Dec. 1-sőjén. — Egyébb apróbbakról, mint Krima Krimia helyett ugyan azon czikkelyben, emlékezetet tesztek most).

Magyar Ország.

Posony. — Császár és Király Ő Felsége azon hajós hidat, melly ezen város mellett a' Duna két partjait, ezen Országgyűlés alatt a' közösülést félbeszakadás nélkül fenntartotta, a' Posonyi közönségnek ajándékozni kegyelmesen méltoztatott.

Az Országgyűlés' ülései e' hónap' 23-dik és 24-dik napjain délutáni öt órától tartottak, 's így folytak a' tanátskozáások még 26-dikban is 4-gyig: az Ő Cs. K. Felségéhez intéztetett Felhívás mindazáltal (mint a' Posonyi Déák ujság magát kifejezi) melyről való Jovallati-előadásnak felolvastatását már minapi napon megírtuk vala, még el nem készült olly módon és a'-képpen, hogy a' Felség' elejébe terjesztethessék. Erről a' Kerületekben további tanátskozáások tartatván, úgy fog azután ismét Országos Gyűlési Ülésben elővetettni.

Primás Ő Hertzegsége, olly előretétetett Hirdetés után, hogy azon Hívek, kik telyes bünbótsánatot nyerni kívánnak, a' Romai Sz. Egyház' tudománya szerént elkészülve jelenjenek-meg, e' hónap' 25-dikén a' Megtartónak születése' napján, a' Szent Márton templomában Nagy Misét mondott, melynek végződésével szokott módon telyes bünbótsánati áldást adott a' nagy sokasággal jelenlévő Hívekre.

Nagyságos és Fő Tisztelendő Nagy Daróczi Kovács Florián Szathmári Megyés Püspök Úr, lábainak kínos fájdalmi miatt, részint ágyon feküve részint széken ülve, két esztendőnél tovább tartott, nagyon terhes, de keresztyéni példás türedelemmel folytatott betegeskedése után, minekutánna Fő papi méltóságához illő szent czerimoniával 's a' jelenlévőknek nagy lelki épületjekre Fő Tisztelendő M. Gróf Waldstein Lektor és Kánonok Úr által Nov. 21-dikén a' haldoklóknak Sz. Sákramentomaikkal éltetette, folyó hónap' 11-

dikén estvéli 9 és 3 fertály órakor, a' lábaiba esett 's onnét lassanként egész testére elterjedett fekete fene miatt, életének 72-dik esztendejében e' múlandó világról az örökkévalóra által költözött. Más napon ugymint 12-dikben éjjeli 9—11 órák között, szíve és belső részei kivétettek, réz vederbe tétettek, 's 13-dikban 10 órakor Fő Tisztelendő Kánonok Schlachta Úr által a' Püspöki temető helyre szomorú halotti pompával letétettek. Temetési pompája e' hónap' 19-dikére 9 órára határoztatott, melly végre N. Váradról Mélt. és Fő Tisztelendő Keresztszeghi Gróf Csáky László Nagy Praepost 's Tinninai felszentelt Püspök Ur, meghívatott. Tiszteletben fenn fog ezen boldógult Fő Pásztornak emlékezete e' fő megye minden jó lakosainak szívekben maradni, 's neve áldatni.

A' Szathmári fő megye' Püspöki Vikáriusává e' hónap' 15-dikén ugyan ezen Káptalannak Kántora és Kánonokja Fő

Tisztelendő Dubinszky Mihály Úr választatott.

Fő Tisztelendő László Mihály Honorarius Kánonok és Gyergyó Szent Miklósi Parochus, egy mind Religiósussága, mind tudományossága, mind pedig az ifjúság' nevelése által magát megkülömböztetett férjfiú, Erdélyben Nov. 23-dikán az Urban elnyugodott.

A' Posonyi Német ujság érdeemes Kiadója jelenti, hogy hozzá a' Bihari bértzek' tövében helyheztetett réz és ezüstbányahelyből Rézbányáról írták e' hónap' 16-dikán: Hogy ott, minekutánna ezen egész esztendőnek folyta alatt igen kevés szép, hanem többnyire mind hideg és kedvetlen idők jártak volna, most ezen hónapnak (Decembernek) elejétől fogva folytában szép tiszta 's kedves napok járnak. Az utak porosok, a' kertekben a' fák virágosok, sőt némelly helyeken gyengénki is leveleztek. A' legelők olly szépek, mint Májusban szoktak lenni."

Végzete azon Aktának, melly az L-dik M. K. utolsó lapján félbe maradott:

Postulata illa et Gravamina Diaetae Anni 1790/1 exhibita, quae per operantem in eorum merito Deputationem, ad alias Articulares, et Co-exmissas relegata, per easque pertractata sunt: referens Deputatio, isthic ob molem specificè recensenda non putavit quidem; magna enim eorum pars propter diversitatem factorum, ex quibus ortum sumpserunt, horsum transcribenda fuisset: id nihilominus, ubinam inter Acta cujuslibet Deputationis, relegata ad Easdem pro indole materiae objecta occurrant, et inveniri possint, designatione Fasciculorum sequentibus indicat; signanter:

Relegata ad Deputationem Juridicam comprehenduntur Ladula MM. et NN.

Quoad Coordinationem Fororum Fasc. 2. Nro 4. A. (q)

De emendatione Ordinis Processualis Fasc. 5. Nro 33. B. (p)

Circa Appellatam Processuum Civilium Fasc. B. 3. Nro 33. B. (z)

Postulata Fisci Regii respicientia universa Acta Fasc. 6. C.

Quoad Caducitates in Civitatibus Fasc. 4. Nro 61. C. (p)

In objectis ad Projectum Legum et emendationem Ordinis Processualis pertinentibus, interventa Fasc. 9. Nro 61. C. (t) item Nro 61. C. (f.f.f.) non secus integro Fasciculo 10.

Relegata ad Deputationem in Publico-Politicis Ladula HHH. Fasciculo D. Nro 23, 23a, 23b, 23c, 23d, 23e, 23f item Fasc. K. Nro 33.

Relegata ad Deputationem Commerciale[m] Ladula KKK. Fasc. 5. Nro 30.

Relegata ad Deputationem in Literariis Ladula OOO. Fasc. E. Nro. 35. B. 1. eodem Nro 35. T. Fasc. 18. in Frustis duobus, Fasc. F. Nro 38. A. Fasc. eodem Fasc. Nro 38. N. eodem Nro 38. V. Fasc. H. Nro 56. Fasc. eodem Nro 57, A. Fasc. eodem Nro 57. B.

Relegata ad Deputationem in Contributionalibus et Commissariaticis. Ladula III. Fasc. 4. Nro 3, 4, 5, 6, 7, 8, Fasc. 5. Nro 30 et sub a., et b.

Relata ad Deputationem Urbarialem, Ladula ZZ. Fasc. B. Nro 1; item Fasc. NB. NB. Nro 25.

Ad Deputationem in Ecclesiasticis aliquid ex complexu Postulatorum et Gravaminum, per operantem in hoc Objecto Deputationem relegatum fuisse, non est observatum.

His ita compertis, Comitiali pertractationi praesentis Operati nihil videtur quidem obstare: ea tamen ex consideratione, quod pro dispositione, et coordinatione Gravaminum, per Jurisdictiones Regni praesentibus Comitibus substratum, peculiaris Deputatio Regnicolaris exmissa sit; et non absque fundamento praesumatur, Gravamina praecedentium temporum, quibus hactenus Remedium allatum non esset, ex parte respectivarum Jurisdictionum denuo proponi; eo vergeret Deputationis hujus Opinio, ut ob nexum materiarum, et obtinendi in combinationibus Actorum antiquiorum cum recentibus compendii, Operatum isthoc, cum omnibus eo pertinentibus Actis, ante Comitiam ejus Revisionem, praeattactae Regnicolari Deputationi eo fine consignaretur, ut quae ex ibidem pertractatis Gravaminibus et Postulatis recentius quoque proponerentur, aut in facto, vel consequentiis alterationem aliquam subivisse comperirentur, ad ea in Relatione sua specificè reflectere possit. In reliquo:

Cum Eadem Deputatio per combinationem Actorum utriusque Ordinis, totius objecti completam notitiam consecutura esset, earum Elaborati partium, et Actorum designatio, quae pro usu Comitiorum typis mandanda fuerint, illius Judicio deferenda proponitur.

Errata in Relatione referentis Mixtae Deputationis Regnicolaris: In objecto Juridico § ultimo, linea 4. post citationem Articulorum Diaetae Anni 1792. 16, et 17. subsequorum Articulorum citationi praeponendum sub Comitibus Anni 1802. — Item in Objecto Contributionali Commissariatico §. 4. qui incipit: Projectum interimalis etc. linea 5 loco vocis fundamentum legendum fundatam.

E r d ő - é g é s.

Nem emlékezünk, hogy a' mi időnkben olly rettentő erdő-égésről emlékezet

tétetett volna valamely újságban, mint a' milyen ezen őszön Ámerikának az Anglusok' birtokában lévő részében, Új-Braun-

schveigban, a' tenger' öblétől nem nagy távolságra, Mirimichi helynek környékén, múlt Oktoberben eléfordult.

Így íratik-le ez a' példátlan szerentsétlenség; — „

„Új-Braunschweig még ma is rengeteg erdős vidékekből áll, mellyektsak a' tenger' partjain 's a' vizek mellett vagnak megmíveltetve. Az erdőkben tsak helyen-helyen találatnak plántás-vidékek, vagy talám jobb nevezettel Szállások (mint Magyar országon a' nagy pusztákon). Úgy látszik, hogy ez a' mostani nagy égés, melly a' Miramichi vidékein találatott erdőkön múlt Oktober' 7-dikén éjszaka olly hirtelenül kiütött 's olly nagy sebességgel elterjedett, hogy az álomból felserkent plántások nagy részint tsak életjeket tartátták-meg, mások pedig a' lángok által emésztettek-meg, vagy tétettek bennákká, már régtől fogva tartott tsendesen az erdőknek valamelly vidékén.“

Ugyan ezen szerentsétlenségről így írtak Halifaxból Oktob. 18-dikán: — „

„Múlt tsötörtökön olly hírt vevénk, hogy Friedrichstovnbán, az annak szomszédságában találató erdőkön tűz támodván, 30 házakat és 39 tsüröket hamuvá tett 's legalább is 400,000 forint kárt okozott. Ezen hír alig lépett-be hozzánk, hogy már más olly rosz hír tsendülemeg füleinkben, hogy a' Fredrichstovni rosz hírt tsak nem egészen elfelejteté véllünk. Ez a' vala, hogy Miramichi mellett az egész vidéket láng-tenger borította-el. Ezen hónapnak 7-dikéig tsak a' nagy füstöt lehet látni, melly a' véghetetlen erdőkön mutatta magát, de olly észrevehetetlenül, hogy tsak nem is lehetett gyanítani, a' tűznek közelgetését, midőn azonközben 7-dikre virradó éjjel szörnyű nagy szél (Orkán) támodván, ez a' tüzet olly hirtelen felele-

venítette, hogy megoltatásáról, vagy terjedésének meggátlásáról, gondolkodni se lehetett.

„A' Miramichi vidéknek azon részében, melynek Neu-Castle a' neve 250 házak közzül tsak 14 nem égett hamuvá; emberek 200-zan égtek elevenen össze. Azoknak száma, a' kik az erdőben minden felé széllyel szaladtak 's elvesztek, szörnyű nagy lehet. A' kik életben megmaradhattak, egy vagy más tagjoknak hijjával vagnak, kínlódnak, vagy haldoklanak; semmijek nints, mindeneket semmivé tette a' tűz; tsak nem meztelen kínlódnak a' hideg ég alatt. Itt Halifaxban a' rosz hírnek megérkezésével azonnal gyűjteményt nyitottak, hogy a' szerentsétlenek számára eleséget 's ruhát vásároljanak; már 20,000 forintok gyűltek össze számokra, 's mind az eleség mind pedig a' ruhadarabok azonnal kiküldettek a' szerentsétlén vidékekre. Halifaxhoz hajók se eveztek-be néhány napok óta a' tengerről. Gondolják, hogy az egész levegőt eltöltött vastag füst, melly oda is kiterjedett, tartóztatta-el őket a' bevezéstől.“

November 11-dikén az úgy nevezett London' vendégfogadó házában is gyűjteményt nyitottak ezen Amerikai szerentsétlenek' számára. A' gyűlésben olly nyilatkoztatást tett Blitz nevű úr, hogy tsupa lehetetlenség szóval tsak az árnyékát is leírni annak a' pusztulásnak, mellyet ezen erdős tartományban az erdő-égés okozott. A' tűz által okoztatott nagy hévséget meg lehet ítélni abból, hogy Halifaxban, Új Skotzia fő városában, a' melly 250—300 Anglus mértföldnyire esik Mirimixitől, a' Fahrenheitzius melegmérőlje 82 grádusnyi meleget mutatott. Hasonló távolságra hasonló nagyságú héséget tapasztaltak a' hajósok a' tengeren is, a' mellyet nagyon soknak tarthatunk kivált ha azt meggondoljuk, hogy ott, hol Új-

Skotzia fekszik, ezen nagy erdő-égéskor már tél' kezdete volt. Az adakozás, mint mondják, elég nagy bőkezűséggel és sikerrel ütött ki ezen gyűlésben. Lord Bathurst és Liverpool Ministerek, külön-külön mindenik 500 forintot, Huskisson 250-vent, Horton 300-zat írtak fel 's a' többi.

Angliába már többek érkeztek-meg Anglus Északi Amerikának ezen elégett vidékeiről. Dumfriesbe 16 illy szerentséltlenek érkeztek-meg. Egyik azt beszéli, hogy néki apja, anyja, egy bátyja, és három leány testvérei égtek betű szerént érte hamuvá Mirimichinek vidékein. Egy másik, ki annak köszöni életben lettemaradását, hogy a' vízbe ugordván, néhány órákig abban tartózkodott, úgy fejezi ki magát, hogy a' tűz a' szél' szárnyain repült, 's egy órányi idő alatt legalább 12 mértföldnyire haladt előre a' szél mentiben. Nem az emberek tsak, hanem a' szarvasmarhák, lovak és sertések is a' vizeket keresték, hogy belé szökdecsvén életjüket megtarthassák, de nagyobb részint ott is elvesztek, 's azután sereggel lehetett őket halva a' víz' színén uszkálva látni. A' vadak, medvék és a' ravasz rókák, természeti vadságokat mintegy megtagadva, az aszsonyok és gyermekek közzé elegyedve, ezekkel együtt békességesen keresték enyhüléseket a' vizekben a' hévség ellen. Két férjfi emberek, kik hasonló enyhülés végett, egy, a' víz' színe felett kiálló kősziklára ülven, egymást költsönösen lotsólva menekedtek-meg ezen különben is híves helyen. Mirimichinek vidékeiről a' lakosok majd felerészint kiköltöztek Új-Skotziába, az Egyesült Státusok' földjére, Kanadába, sőt még Európába is nagy számmal.

„Ezen erdő-égések elég világosan kimutatják a' tűznek természeti meggyőzhetetlen erejét. Igaz a', hogy Amerikának ezen részében, azolta, hogy ezen új világ

feltaláltatott, eleitől fogva közönségesen szokásban volt az erdőknek önnként való meggyújtatása, tsak azért, hogy különben való kiirtattatása az embereknek igen sok munkát adott volna. Hanem eddig úgy tapasztaltatott vala, hogy illy rettentő történettől nem lehetne tartani, mint hogy a' meggyújtatott erdő egy vagy legfeljebb két Anglus mértföldnyire lett terjedése után mindenkor magától elszokott volt alunni. Kétség kívül ez a' nagy bizakodás tsalta most meg az embereket. Az alatt, hogy valami e'féle gyújtás történt, valamelly nagy szél talált támadni, melly a' lángot éppen arra felé hajtotta, hol legrengetegbb erdők találtattak. Az erejét ezen tűznek képzelné lehet abból, hogy a' legszelesebb folyó víz és tó határt nem tehetett néki. A' nagy hőség miatt nem tsak nagy erdők, hanem a' tserék és mezők is egy formálag meggyúladtak, egyik szélektől fogva a' másikig égtek, 's a' tüzet olly sebességgel tovább terjesztették, mint ha az egész vidék valamelly gyúladó matériával hinteztetett volna be. Rettenetes vala egész bértzeket, völgyeket, és mezőket röviden szollván mindent a' mi egy illy nagy környéken találtatott a' lángok, mint valamelly tüztenger által elborittatva, szemlélni. Az ifjú, szurkos fákból álló erdőknek ropogását, az azokból minden felé szaladó vad állatoknak ordítását 's azoknak kínos kiáltozását, kik a' lángba borult erőktől körülvétetve kiáltoztak, leírni lehetetlen. Ide járult, hogy a' tekergő szelek miatt olly vastag füst felhő borította-el gyakran a' látás' határozatját, hogy azon kevés faluk, mellyek ezen erdős helyeken egymástól nagyon messze széllyel szórva vagynak, telyességgel nem tudhatták tsak azt is, hogy a' tsavargó szél melly felé hajtja a' tüzet; 's hogy valyon nintsenek-é még minden felől körül vétetve. Némellyeket szaladasközben ért utol és lepett-meg a' láng; mások a' nagy füst miatt nem

látván semmit, nem tudták merre fussanak, 's a' bizontalankodás közben égtek-meg. Még ekkor azt se lehetett tudni, hogy mitsoda vége lett ezen rettenetes ostromtatásnak; megszűnt-e a' tűz, vagy merre vette útját? A' szélvész, melly ezen veszedelmet okozta, majd erre majd amarra fordult, és így minden felé terjesztette az égést. Történt, hogy egész erdőt által ugrott a' láng 's a' tulsó erdőt gyujtotta-meg: hanem a' közben maradott erdők is megperselődtek, de nem égtek-le földig. A' hol földig égtek az erdők, nem tsak a' föld' színén, hanem benn a' földben, sőt a' vizekben se maradott semmi állati élet. Az esmeretes nagy tóknak partjaik úgy szollván betű szerént megfőtt halakkal és békákkal vagynak borítva. Így van a' dolog sok helyeken a' folyó vizek mellett is.

„Az a' kevés vigasztalása lehet ezen föld' népének ezen rettentő tsapás mellett, hogy a' plántáknak jövőre nézve semmi kárt nem tett, mint hogy ezeket a' hó nem soká befedvén 's az esső a' hamvat a' föld' színéről egy kevéssé elmosván, a' fű-termések a' jövő tavaszon még nagyobb erővel kitsírázni 's élősködni fognak.

A' Ney-Yorki ujságok nagyon rettenetes rajzolatokat közlenek ezen Észak-Ámerikai Anglus, és még a' szomszéd Egyesült tartományoknak északi részeiken kiütött égésekről is. Hogy melly nagy

kiterjedésű erdő-égésnek kellett ennek lenni, azt hozzák-fel megmutatására az ujságok, hogy a' föld golyóbisa' Szélességi mértéke szerént szollván, a' füstöt, egy pontjától a' másikig 10 grádusnyira lehetett érezni. Nevezetes, hogy éppen ezen erdő-égéskor, a' köd is olly vastag volt Neu-Yorkban, Bostonban, Philadelpiában, Baltimoréban, és Washingtonban, hogy a' hajózást, kivált a' folyó vizeken nagy darabig lehetetlenné tette, 's a' szemekre és tüdőkre nagyon veszedelmes befolyása tapasztaltatott.

Egy Hallovelből (Maine nevű Észak-Ámerikai tartományból) jött levél legelevesebben kifejezi ezen égést következő rövid szavakkal Okt. 10-dikén: — „

„Több mint száz mértföldek pusztává tettek ezen égés által. Nékünk is oda lettek itt helyben 150 földjeink, 21 házaink, 25 tsüreink, három szomszéd városokkal együtt. Én, ezen levélnek írója, múlt héten, a' pusztulás' helyén több mint 30 mértföldet belovagóltam, 's elmondhatom, hogy ennél rettenetesebb tárgyra soha nem vettem szemeimet. A' partokon szörnyű sok vad-állatok' és halak döglött testjeiket szemléltem. A' tűznek harapozása olly nagy volt, hogy egy óra és 45 minutumok alatt egy mértföldet, vagy minden minutum alatt 33 lábnyomot terjedett.

Megjegyzés. — A' mai Ujsággal bevégeződik az 1825-dik esztendőnek második Semestrise.

A' Magyar Kurír tiszta szívüséggel megköszöni Tisztelt Olvasóinak ezen lefolyt esztendőben, kiváltképpen pedig ennek első Semestrisében eránta bizonyított türedelmeket. Kéri mindnyájokat, hogy Nemzeti buzgóságból álló jó indulatjokat, Kitsinyek Nagyok, ennekutánna is fenntartani méltóztassanak, 's ne terheltessenek. Ó minden iparkodását arra fogja fordítani, hogy kötelességének szorgalmatos telyesítése által, 's válogatott újságokkal, nyerhesse-meg Tisztelt Olvasóinak kedveket.